

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه ۸ بهمن ماه ۱۳۲۱

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای وزیر خواربار
- ۳ - اظهارات آقایان دکتر سمیعی و منشی و منشور و آقای وزیر خواربار
- ۴ - بقیه شور اول لایحه نظام وظیفه
- ۵ - تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای وزیر دارائی
- ۶ - تصویب مرخصی آقای آزادی
- ۷ - اخذ رأی جهت انتخاب اعضاء دیوان محاسبات
- ۸ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس يك ساعت و سه ربع پيش از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس روز ۶ بهمن ماه را آقای (طوسی) منشی قرائت نمودند ❖❖

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست ؟ (اظهاری نشد)
صورت مجلس تصویب شد . آقای وزیر خواربار
منشور - بنده اجازه خواسته بودم قبل از دستور
عرض داشتم

رئیس - قبل از شما چند نفر دیگر اجازه خواسته اند
منشور - اجازه بنده گویا فراموش شده

انپیل سمیعی - خیر فراموش نشده است

رئیس - فراموش نشده است آقا . شما بنظر من می آید
که شکل مجلس را میخواهید تغییر بدهید وقتی مجلس گفت
مذاکرات کافی است یا گفت وارد دستور شویم . . . .

روحی - هنوز که نگفته است

رئیس - دیگر شما نباید مذاکره بفرمائید پيش از شما

❖❖ عین مذاکرات مشروح یکصد و بیست و نهمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

❖❖ اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است

غائبین با اجازه - آقای فاطمی ،

غائبین بی اجازه - آقایان ، مرآت اسفندیاری - رهبری - مؤید احمدی - ارکانی - مشیردوانی - ناصری - امیر ابراهیمی - دبستانی

آصف - صادق وزیري - کامل ماکو ،

دیر آمدگان با اجازه - آقایان ، رضوی - هاشمی - طباطبائی ،

دیر آمدگان بی اجازه ، آقایان ، مسعودی خراسانی - لبقوانی - اکبر - نصر تیان ،

هم چند نفر اجازه خواسته اند. آقای وزیر خوار بار فرمایشی داشتید

۲- تقدیم یک فقره لایحه از طرف آقای وزیر خواربار و وزیر خواربار (آقای فرخ) - خاطر محترم آقایان

نمایندگان محترم مستحضر است که برای تشکیلات وزارت خواربار بعد از آنکه مستشار وزارت خواربار آمد چند نفر را در نظر گرفتند برای ادارات آنجا منجمله یک نفر را برای اداره غله و برای تهیه لوازمی که برای جمع آوری غله و طرز جمع آوری غله و قسمتهائی که برای این کار لازم است در این اداره که مهمترین ادارات وزارت خواربار را تشکیل میدهند و در نظر گرفته اند آقای هاجینس تبعه دولت آمریکا برای اینکار استخدام شود و این لایحه مربوط باین کار است که با قید یک فوریت تقدیم میشود که اگر آقایان نمایندگان محترم موافقت بفرمایند ترتیب استخدام این شخص برای اداره غله داده شود

۳- اظهارات آقای دکتر سمیعی و دشتی و منشور و آقای وزیر خواربار

رئیس - آقای دکتر سمیعی

دکتر سمیعی - در این لایحه کمک بمستخدمین دولت که از طرف دولت تقدیم شد و بتصویب مجلس شورای ملی رسید از این حقوق و مساعدت کارمندان شهرداری محروم ماندند برای اینکه در آن لایحه تصریح شده بود که کلیه کارمندانی که از صندوق دولت حقوق میگیرند مشمول آن قانون خواهند بود در صورتیکه صندوق شهرداری غیر از صندوق دولت است خواستم تذکر بدهم که دولت یک توجهی در این باب نکند که کارمندان شهرداری هم مشمول این قانون بشوند

وزیر خواربار - دولت متوجه بوده است و بانک ملی مذاکراتی در جریان است و این منظور آقا تامین شده و این اضافه که بسایر مستخدمین داده شده است بمستخدمین شهرداری هم داده خواهد شد. (صحیح است. احسنت)

رئیس - آقای دشتی

دشتی - در هشت نه سال پیش از این که خانواده مرحوم

اسعد دچار مصیبت بدبختی بودند از طرف مباشر کارهایشان برای تصفیه کارهای مالی شان یک مقداری از اسباب و اثاثیه آنها را فروخته و در این ضمن یک چند قلم چیزهائی بود که اینها را مباشرت مجلس برای مجلس شورای ملی خریده است حالا که آزاد شده اند خانواده اسعد این را برای خودشان یک توهینی میدانند که چند تیکه چیز را بمجلس شورای ملی فروخته باشند از این جهت از مقام ریاست مجلس استدعا کرده اند که این اشیاء را بعنوان هدیه ناقابل و بیاد کاری از طرف خانواده اسعد و بعنوان خدماتی که مرحوم اسعد بمشروطیت و آزادی ایران کرده است قبول بکنند از این جهت یک عریضه بمقام ریاست مجلس نوشته اند راجع باین موضوع و تقدیم این اشیاء و آن پول را هم پس داده اند و استدعا کرده اند که این پولی را که پس داده اند قبول شود (صحیح است. احسنت)

رئیس - اگر اجازه میفرمائید کاغذی که نوشته اند به استحضار خاطر آقایان محترم برسد (صحیح است) (بشرح زیر خوانده شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی
در سال ۱۳۱۲ که خانواده اسعد دچار مصیبت و شیرازه زندگانی ما از دم گسیخته شده بود و مباشر کارهای ما مشغول تصفیه امور مالی ما بود شش قلم اشیائی را که در زیر بعرض میرسد:

بجسمه فرشته (۱) جسمه شیر (۲) پایه چراغ (۲) میز مشکی موزائیک (۱)

بمجلس شورای ملی فروخته و متأسفانه پول آنرا که بالغ بر چهارده هزار ریال میشود از کارپردازی مجلس دریافت داشته بود. البته سابقه آزادی خواهی خانواده اسعد و خدمت گذاری آنها بمشروطیت با این عمل ماینست داشته ولی در آن تاریخ ما نمی توانستیم اظهار وجودی بکنیم اکتون مبلغ مزبور به پیوست این نامه تقدیم استدعا میکنیم اشیاء نامبرده را بعنوان هدیه ناقابل خانواده اسعد و یادگار خدمات صادقانه مرحوم جعفر قلی اسعد بمشروطیت ایران قبول و ما را

باعطاء این افتخار مرهون و سرافراز فرمایند و اجازه فرمایند باشیاء نامبرده پلاکی را که تهیه شده است و نشانه قبول خدمات مرحوم اسعد بمجلس شورای ملی است نصب کنند. محمد تقی اسعد. سهراب اسعد

عنوان پلاک - بیادگار خدمات مرحوم جعفر قلی اسعد بختیاری با آزادی و مشروطیت تقدیم مجلس شورای ملی گردید محمد تقی اسعد. سهراب اسعد

نمایندگان - صحیح است. بسیار خوب است. احسنت
رئیس - اگر تصویب میفرمائید بنده هم از طرف مجلس اظهار امتنان بکنم (صحیح است) و این وجهی را هم که فرستاده اند بمصرف امور خیریه برسانم که البته دو فایده داشته باشد (صحیح است)

افشار - بدهید بمستخدمین جزء مجلس

رئیس - آقای منشور

منشور - مطابق قانون اساسی وضع قانون از امور مختصه مجلس شورای ملی است و دولت هم موظف باجرا و نظارت آن است متأسفانه بنده می بینم اغلب قوانینی که اینجا وضع میشود آنطوریکه لازم است اجرا نمیشود بلکه ادارات مربوطه تصور میکنند که میتوانند بایک مقرراتی آن قوانینی که وضع شده است آنطوریکه میل دارند و در نظر دارند تغییر بدهند و همچنین قوای مملکتی از هم تفکیک است همان طوریکه قوای مقننه قوه مقننه مملکت در کارهای اجرائی نمیتواند دخالت کند همینطور هم قوه اجرائیه نمی تواند در امور حقوقی دخالت کند. در نتیجه بالا بردن قیمت گندم اختلافاتی از قراری که بنده شنیده ام بین مالکین و مستاجرین املاک مزروعی پیش آمده منجمله این موضوع در حوزه انتخابیه بنده که همدان باشد اختلافاتی بین مالکین و مستاجرین تولید کرده و مالکین شکایاتی کرده اند از دست مستاجرین و این شکایات رجوع شده است به اداره نخست وزیر و از آنجا هم رجوع شده است و دستوری صادر شده است بحکومت همدان که در خود همدان رسیدگی کنند معلوم است در حدود مقررات وقتی می گویند بیک حاکمی

رسیدگی کند یک کاری را باید اجلاً یک تحقیقاتی بکند و بعد احاله بدهد بآن مرجع قانونی خودش که عبارت از عدلیه باشد نه اینکه عرض کنم شما که مدعی را بنخواهد و استنطاق بکند و تحقیق بکند و این کارها را بکنند عرض کنم که حاکم محل نماینده سیاست دولت مرکزی است و وظیفه جزاین ندارد که نظارت بکند در اجرای قوانین در حوزه که حکومت دارد خوب اجرا شود و چون عده از مستأجرین که از همدان آمده اند از این قسمت شکایت دارند از حکومت همدان بنده خواستم بعرض مجلس شورای ملی برسانم که آقای نخست وزیر و هم چنین وزارت کشور مطلع بشوند و یک کمیسیونی بفرستند به همدان و در این موضوع تحقیقات بکنند که اگر واقعاً دخالتهای غیرقانونی و برخلاف قانون در امور حقوقی شده است این قسمت را جلو گیری بکنند

یکی از نمایندگان - تازه کمیسیون رفته است

منشور - فرق نمیکند چه تازه رفته باشد چه کند رفته باشد در هر صورت یک حاکم باید تابع قوانین باشد

تهرانچی - اصلاً حاکم نباید دخالت کند

منشور - خوب حالا کرده است. اینطور میگویند

تهرانچی - نباید بکند

منشور - قسمت دوم عرض بنده چون آقای وزیر

خوار بار هم تشریف دارند و یک اندازه قضیه ممکن است با ایشان تماس داشته باشد استدعا میکنم توجه بفرمایند مطابق قانون ۲۴ خردادماه ۱۳۲۰ که در زمان کابینه سهیلی بقید فوریت گذشت دولت اختیاری گرفت که بتواند از وسائل نقلیه موجوده در مملکت برای امور خوار بار فقط استفاده بکند و در همین قانون ذکر شده است که در مواردی که در قانون احتکار پیش بینی شده است حق دارد یک مجازات هائی طبق ماده ۳ قانون احتکار بکند درباره متخلفین که در همین قانون ذکر است که در مواردی که در قانون منع احتکار پیش بینی نشده است دولت حق دارد یک مجازات هائی طبق ماده ۳ قانون منع احتکار بکند و در ماده ۳ ذکر شده است که دولت میتواند تا شش ماه اشخاص را محکوم بکند

بجس و تا ده هزار ریال هم جریمه بکند و منتهی اختیاری که دولت دارد تا ده هزار ریال است نظامنامه اخیری که از طرف اداره باربری وزارت خوار بار منتشر شده و بنده دیدم و در روزنامه ها طبع و توزیع شده در آنجا حتی جریمه را رسانده است به پنجاه هزار ریال . . .

امیر تیمور - آن نظامنامه قانونی نیست باید لغو شود

منشور - هیئت وزراء تصویب کرده است

تهرانچی - حق ندارد

امیر تیمور - قانونی نیست

منشور - بنده هم چون خلاف قانون است دارم تذکر می دهم . . .

یکی از نمایندگان - کافی است آقا . دستور

منشور - نمیگذارند که عراضم را بکنم

طباطبائی - نه خیر . بفرمائید . آقا

منشور - بلی مثلاً اگر يك کسی يك لاستیک کهنه داشته باشد و اعلام نکنند در ظرف ده روز که این لاستیک کهنه توی اتومبیلش است این مشمول این جزا میشود این يك قسمتش قسمت دیگرش مربوط بحمل و نقل است

یکی از نمایندگان - آقا دستور.

طباطبائی - بفرمائید آقا.

منشور - بلی سابق بر این وزارت خوار بار يك ترتیبی داشت وقتی که میخواست يك کامیون برای حمل و نقل بگیرد يك اعلان مزایده در روزنامه ها منتشر میکردند و هر کس کامیون یا يك ماشین داشت میرفت آنجا و يك پیشنهادی میداد و هر کس که حائز حد اقل میشد او میبرد حالا آمده اند يك اداره باربری این جا درست کرده اند بمیل خودشان سه چهار نفر را پیدا کرده اند و اینها يك کلوبهائی تشکیل داده اند و تمام کارها را منحصر بخودشان کرده اند یعنی چه ؟ یعنی وزارت خوار بار که خودش باید کمک کند و جلو گیری کند از احتکار و منع احتکار بکند خودش برای يك عده کمک میکند باحتکار و يك عده از

در صورتیکه همه میدانیم که در توی این شهر خانه خیلی کم است و جمعیت زیاد کرایه خانه هم می رود بالا و هیچ معلوم نیست مبنی و دلیل این کار چه چیز است اگر تصور میکنند اشخاص از خارج می آیند و در این جا کار میکنند دیگر نیایند خیلی از عملجات هستند که اساساً ساکن خود شهر تهران و اهل تهران هستند و آنها کار می کنند در هر صورت جلو گیری از ساختمانها برای يك عده و واگذار کردن ساختمانها بيك عده دیگر بنده گمان میکنم این يك تبعیض فوق العاده بدی است .

جمعی از نمایندگان - بس است دیگر . دستور .

دستور .

وزیر خوار بار - چون فرمایشات نماینده محترم در

يك قسمت اگر چه مربوط بوزارت کشور بود ولی از نقطه نظر مسئولیت مشترك تا حدی که بنده مستحضر هستم بعرض آقایان میرسانم در موضوع اختلاف بین مالک و مستأجر چنانکه در هیئت دولت مذاکره شد آقایان نمایندگان محترم هم بطور انفراد و بطور اجماع تذکر فرمودند دولت وارد مطالعه شد البته این اضافه نرخ يك تغییری داده بود که شاید باشخصی که ملک را بقیمت نقدی اجاره داده بودند بآنها خسارتنی وارد میشد و لکن از نقطه نظر حقوقی اقتضاء نداشت که عملیات دیگری بشود و وزارت خوار بار اجازه داد هر کس محصول را تحویل میدهد قیمت باو پرداخته شود البته این آقا تا يك حدی هم قانونی بود و هم مطابق عدالت بود ولی باز يك شکایاتی میرسد دولت بحکام دستور داد که بطور خصوصی و کدخدامنشی بین مالک و مستأجر را يك طوری اصلاح بدهند این هیچ عملی نیست که حاکم همدان برخلاف قانون کسی را استنطاق یا مداخله در امور قضائی کرده باشد اگر طرفین حاضر شدند و تراضی بینشان حاصل شد که با یکدیگر يك طوری کنار می آیند اگر توافق نشد البته مرجع کار قوه قضائیه است و بمرجع قانونی خودش رجوع میشود . اما موضوعی را که راجع بوسائط نقلیه فرمودند شاهرزاده فرمانبرمائیان هم سئوالی در این

موضوع از وزارت خوار بار کرده اند که بنده از حق قانونی خودم که تا یکماه برای دادن جواب سئوالات وقت دارم استفاده میکنم و جواب این موضوع را در آئینه نزدیکی بعرض آقایان نمایندگان محترم میرسانم . راجع به قسمت ساختمانها که آقا فرمایشاتی فرمودند باید يك نکته را تذکر بدهم جمعیت تهران در چند سال قبل که سرشماری شد ۵۴۲ هزار نفر بود و بعدها رسید به ۸۳۵ هزار نفر و البته امروز بدو دلیل تمام رعایا از دهات و اطراف میریزند بشهرها بالاخص بشهر تهران علتش هم این است که رعیت گندمی که تعلق بخودش است خرواری سیصد تومان ، سیصد و پنجاه تومان در خارج می فروشد و می آید به طهران برای اینکه از نان یکمن شش ریال استفاده کند ما سابقاً صد و شصت تن الی صد و نود تن برای مصرف نان تهران جنس میدادیم الان دو بست و ده تن میدهیم مع هذا نمیرسد لذا دولت مجبور شد از تهاجم کارگرها و تهاجم رعایا بطهران يك طوری جلو گیری کند و یکی از آن وسائل این است که ساختمانهای زیاد و جدید را تا يك حدی جلو گیری کند که شاید از هجوم این رعایا برای عملگی جلو گیری بعمل آید والا اگر با این ترتیب پیش برویم عنقریب جمعیت طهران بيك میلیون و نیم ، دو میلیون میرسد و با این مضيقه که هست آقایان تصدیق دارند که این عمل لازم و صحیحی است . راجع بقسمت مشروبات چون بنده اطلاعی ندارم البته بعرض هیئت دولت میرسانم و آقای وزیر دارائی در جلسه بعد جواب آنرا بعرض آقایان خواهند رسانید .

رئیس - لایحه تقدیمی وزارت خوار بار مطرح است .

امیر تیمور - اجازه میفرمائید ؟

رئیس - بفرمائید .

امیر تیمور - بنده از سئوالی از آقای وزیر خوار بار داشتم که نوشته ام و تقدیم میکنم و تمنا میکنم وقت جوابرا تعیین بفرمایند و راجع همین موضوع باربری است که الان صحبت شد . راجع بلايحه ای هم که آقای وزیر خوار بار الان تقدیم کردند تمنا میکنم موافقت بفرمایند سیر عادی

خودش را بسکند و برود بکمیسسیون و در کمیسسیون مطرح شود و بعد بیاید به مجلس (صحیح است) و حالا هم يك لایحه جزء دستور مجلس است که مورد علاقه همه مجلس است و آن لایحه نظام وظیفه است تمنا میکنم آقایان موافقت بفرمایند که بقیه شور اول آن لایحه هم مطرح شود و این لایحه هم برود بکمیسسیون.

وزیر خواربار - نظر آقایان نمایندگان این است که لایحه يك فوری بشود و برود به کمیسسیون بنده هم موافقت میکنم ولی خواهش میکنم آقایان موافقت بفرمایند جلسه کمیسسیون بودجه زودتر تشکیل شود و این لایحه مطرح شود که در جلسه بعد گزارش آن به مجلس تقدیم شود و مطرح شود.

رئیس - آقای اعتبار.

اعتبار - بنظر بنده برای آقایان يك اشتباهی شده است برای اینکه وقتی در يك لایحه مالی و استخدامی که از نظر حقوق جنبه مالی دارد تقاضای يك فوریت شد فی المجلس مطرح میشود چون لایحه مالی اساساً يك شور دارد و اگر بخواهند لایحه برود به کمیسسیون باید يك فوریت آنرا هم پس بگیرند.

وزیر خواربار - عرض کردم که بنده موافقت میکنم که این لایحه برود به کمیسسیون و فوریت آنرا پس بگیریم.

۴ - بقیه شور اول لایحه نظام وظیفه

رئیس - بقیه شور لایحه نظام وظیفه مطرح است. ماده ۷۳:

فصل دهم - دانش آموزان و دانشجویان

ماده ۷۳ - تمام دانش آموزان و دانشجویان مشمول به محض ترك تحصیل یا فراغت از تحصیل بخدمت زیر پرچم احضار میشوند.

رئیس - آقای روحی.

روحی - بنده خواستم خاطر معاون محترم وزارت جنگ را بیک موضوعی که دیشب اتفاقاً از طرف جمعی از آقایان لیسانسیه ها و دیپلمه ها بمن مراجعه شده بود جلب کنم.

رئیس - ماده ۷۶:

فصل یازدهم - کادر افسری احتیاط و ذخیره

ماده ۷۶ - دانش آموزانی که دوره تحصیلات آنان مطابق دوره کامل متوسطه یا کمتر از لیسانس باشد پس از ششماه تعلیمات مقدماتی در صف و داشتن استعداد و لیاقت افسری از بین آنان کسانی که داوطلب ورود بدانشکده افسری احتیاط باشند از روی آزمایش انتخاب و بدانشکده اعزام و معرفی میشوند.

رئیس - آقای نراقی.

نراقی - در این ماده يك مساعدت و ارفاقی نسبت به تحصیل کرده های کشور شده است که خیلی بجا و بمورد بوده است یعنی کسانی که تحصیلاتشان معادل دیپلم لیسانس و بالاتر است دوره خدمتشان به یکسال تنزل کرده است و کسانی که دیپلم متوسطه دارند به یکسال و نیم یعنی لیسانسیه ها و بالاتر شش ماه اولیه را در دانشکده خدمت میکنند و شش ماه دوم بادرجه افسری در ارتش کار خواهند کرد و دیپلمه های متوسطه شش ماه خدمت مقدماتی را در صف و شش ماه هم در دانشکده افسری و شش ماه آخر را بصورت افسر خدمت میکنند بنده خدمت آقای معاون وزارت جنگ عرض کرده بودم که این ارفاق و مساعدتی که نسبت به تحصیل کرده ها شده است شامل حال کسانی که الان هم در دانشکده افسری احتیاط مشغول اخذ تعلیمات هستند بشود یعنی آتیهانی که از لیسانسیه و دیپلمه ها در دانشکده پذیرفته شده اند آنها هم دوره خدمتشان به شش ماه تقلیل یابد طبق این قانون و دوره افسری آنها هم شش ماه باشد به بنده فرمودند با این نظریه موافقت و تمنا میکنم این موافقت را در مجلس هم اظهار بفرمایند که اسباب خوشوقتی و مسرت و علاقمندی آنها بشود.

معاون وزارت جنگ - بنده توضیحاً عرض میکنم که همان موقعی که این پیشنهادها مطرح بود ما تمام واحدهای مان را با مقررات این قانون تطبیق کردیم و در این قسمت هم ترتیبات کار را طوری داده ایم که این نظر انجام شود و دوره

دانشکده افسری را عوض هشت ماه به شش ماه تقلیل دادیم پس مانعی ندارد این عده آقایانی هم که فعلاً مشغول اخذ تعلیمات هستند وقتی که این قانون گذشت آنها را هم مشمول این قسمت قرار دهیم و برای این که این نظر بموقع انجام شود تمنا میکنم آقایان موافقت بفرمایند هر چه زودتر این قانون بگذرد که آنها هم مشمول شوند و بتوانند استفاده کنند.

رئیس - آقای اوحدی.

اوحدی - بنده در موقعیکه قانون نظام وظیفه مطرح بود تذکر دادم که این امتیاز برای دارندگان دیپلم و دارندگان گواهی نامه لیسانس و دکترا از حیث مدت خدمت و از حیث وضعیت ورود بخدمت بعقیده و نظر بنده فلسفه ندارد که گفته شود کسی که دارای دیپلم متوسطه کامل باشد او باید یکسال و نیم خدمت بکند و کسی که دارای گواهی نامه لیسانس و دکترا باشد او باید یکسال خدمت بکند من نفهمیدم که اگر یک نفر دارای گواهی نامه دکترا شد در ادبیات و اشعار مثنوی را خوب فهمید این چه امتیازی پیدا خواهد کرد بر آن شخصی که دارای دیپلم کامل متوسطه است که او باید یکسال در نظام وظیفه خدمت بکند و این یکسال و نیم این را بنده نمیتوانم بفهمم زیرا فن دکترا و لیسانس اینها يك فنون مختصه بخودش است و دخالت در امر نظام ندارد فلان دکترا حقوق یا اقتصاد یا فلان لیسانسیه حقوق و اقتصاد از امر نظام و قشون چه اطلاعی دارد و تحصیلات او چه مدخلیتی دارد که موجب شود زمان را برای آنها و دارندگان دیپلم متوسطه مختلف قرار دهند باین بگویند تو یکسال خدمت کن و باو بگویند یکسال و نیم بنده هر چه فکر کردم يك فلسفه و علتی برای این قسمت پیدا نکردم و نفهمیدم (نبیل سمیعی) - برای این است که دکترا زیاد شود (نکته دیگر این است که دارندة دیپلم متوسطه باید اول برود در صف ششماه تعلیمات اولیه را یاد بگیرد و بعد از آن اگر داوطلب شد و اگر تشخیص داده شد بلیاقت و استعداد او آتوقت بدانشکده فرستاده میشود

ولی دارندگان گواهی نامه لیسانس و دکترای نباید ابتدا برود به صف و نه تشخیص لیاقت او داده میشود در صورتیکه آقای معاون وزارت جنگ در آن جلسه قبل فرمودند که سربازی که سن بیست و هفت سالگی برسد دیگر بدر نمیخورد و من استفاده میکنم بفرمایش خود ایشان و عرض میکنم دوره تحصیل ابتدائی شش سال، دوره متوسطه شش سال این میشود دوازده سال هشت ساله هم که باشد آن بچه و رفته باشد بمدرسه تازه از مدرسه متوسطه که بیرون بیاید بیست ساله است آنوقت اگر بنا باشد برود برای تحصیلات لیسانس سه سال اگر برود بدکتر دو سال که جمعاً میشود پنجسال جمعاً میشود بیست و پنج سال یا بیست و شش سال اگر رفوزه نشود و اگر یکسال مثل سال قبل پیدا نشود که یکمرتبه ششصد نفر رفوزه بشوند، اگر رفوزه در کار نباشد در سن بیست و شش و بیست و هفت سالگی دکتر میشود من از دکتر و لیسانسیه نمیخواهم مذمت کنم من خودم طرفدار علم و طرفدار عالم و طرفدار دکترا و طرفدار لیسانس و همه آنها هستم اما مقصودم سر این قانون است و وضعیت این قانون که میگوید دارندگان دیپلم متوسطه کامل باید برود ابتدا در صف با این افرادی که بعضی ها را خودم دیده ام در یک جاهائی که بعضی از این افراد را در دست راستشان کج میگذارند و در دست چپشان ذغال میگذارند برای خاطر اینکه دست چپ و راست را بداند و وقتی باو میگویند چپ کرد کن و راست کرد کن از روی کج و ذغال بفهمند آنوقت یک دیپلمه متوسطه کامل باید با این آدم همدوش بشود در خدمات اولیه و باید با این تعلیمات اولیه را یاد بگیرد حالا فکرش را بفرمائید این دیپلمه متوسطه که خودش در مدرسه که تحصیل کرده این کارها را یاد گرفته و این جریان را طی کرده و بمحض این که آن وکیل باشی باو هر چه را بگوید در ظرف نیمساعت یاد میگیرد ملاحظه میفرمائید او را هم ردیف قرار دادن با آن دهائی که یکماه وقت لازم دارد که دست چپ و راستش را یاد بگیرد به بینید بآن دیپلمه چه

میگذرد. این عقیده من است که اگر موافقت بفرمائید کلیه اشخاصی که دارای گواهی نامه متوسطه و لیسانس و دکترای هستند تمام آنها یک راست بروند بدانشکده و در دانشکده هم همانطور که ممکن است در دارندگان دیپلم متوسطه پیدا شود کسی که قابلیت و استعداد نداشته باشد برای افسری ممکن است در دکترها هم پیدا شود که این استعداد نباشد یا از حیث هیکل یا استعداداً یا علماً و ممکن است در لیسانسیه و دکترها هم باشند که از عهده امور نظامی و افسری برنمایند پس تمام اینها از این جهات باهم مشترک هستند و عقیده من این است که از این حیث امتیازی نباشد و همه یکسان باشند حالا در مدت اگر اختلافی باشد بنده عرضی ندارم ولی در طرز خدمت اگر موافقت بشود که هر سه طبقه یکسان باشند بنده متشکر هستم اگر موافقت بفرمائید و بنده این قسمت را کاملاً معتقدم که این امتیاز برداشته شود.

مخبر - پیشنهاد بفرمائید نظر خودتان را برود بکمیسیون

رئیس - آقای ملک مدنی.

ملک مدنی - بنده عرضی ندارم.

رئیس - آقای هاشمی.

هاشمی - شرحی راجع به دارندگان دیپلم عالی در موضوع نظام وظیفه رسیده است که بنده وقت مجلس را نمیگیرم و در کمیسیون آنها بعرض میرسانم.

رئیس - آقای رضوی.

رضوی - اگر چه در قسمت اخیر نطق خودشان آقای اوحدی اهمیت مقام دانشجویان و تحصیل کرده های دوره متوسطه و لیسانس و دکترای فرمودند ولی در قسمت اول که فرمودند در مدتش تفاوتی من قائل نیستم میخواستم عرض کنم که اقوی دلیل هر امری وقوع آنست. در قانون نظام وظیفه که قبل از ۱۳۱۷ مجرا بود یک امتیازی از نظر مدت برای تحصیل کرده ها قائل شده بودند و بنده بخوبی در نظر دارم که در آن موقع یک رواج فراوانی در تحصیلات متوسطه و عالی پیدا شد که اغلب از افرادی که حتی گریز با

بودند و قبلاً میل نداشتند بدیبرستان ها و دانشکده ها بروند و تحصیل کنند با شوق و ذوق میرفتند و تحصیلات خوبی هم کردند و فعلاً هم بنده تصور میکنم که این تفاوت مختصر ممکن است آن تأثیر را داشته باشد و البته آنها بواسطه تحصیلاتیکه دارند آنچه را که سایرین در مدت دو سال فرا میگیرند البته میتوانند در مدت یکسال و هیجده ماه فرا بگیرند اما این توضیحی که بایک مدت کمی لیسانسیه ها را بدیپلمه ها داده اند بنظر بنده کمال ضرورت را دارد.

رئیس - آقای نقابت.

نقابت - بنده عرضی ندارم.

رئیس - آقای اورنگ.

اورنگ - آقای اوحدی کجا تشریف دارند (بعضی از نمایندگان - هستند) این اشکال آقای اوحدی چون از طرف ایشان است باید تعجب کرد ولی اگر از طرف من بود خیلی جای تعجب نبود برای این که آن اشکال این جا هم وارد است که چه فرقی است بین آن کسی که دیپلمه است یا آن کسی که سیکل اول متوسطه را تمام کرده است یا چه فرقی است بین آن کسی که سه کلاسه متوسطه را طی کرده با آن کسی که شش کلاس ابتدائی را طی کرده است و بعد چه فرقی است بین آن کسی که هیچ مدرسه نرفته و آن کسی که شش ساله ابتدائی را طی کرده است و هکذا این عالم عالم مرتبه است پس در هر مرتبه هر کس واقع است یک امتیازی دارد این آدم که در این مرتبه واقع است آن مرتبه مادون آن امتیاز را واجد نیست؟ شما ملاحظه کنید وقتی که در آن قانون نظام ملاحظه فرمائید کلیه مردمان با معلومات را که در حدود لیسانس معلومات داشتند بنا بود اینها هیچ روند بنظام وظیفه احصائیه آنوقت دانشکده ها را مراجعه کنید چه تشویق مهمی بود مردم دنبال تحصیل میرفتند و میگفتند به این مقدار از علم میرسم دیگر آن مقدار زحمت نمیبریم بعد آمدند گفتند خیر همه باید خدمت بکنند و این منطبق صحیح است هر کس هر مقدار دانش دارد باید خدمت بوطن بخوردش را بکنند و حرف بقاعده هم بنده

گفتند کسانی که معلوماتشان تا آن حد است یکسال بروند و آن زحمت اولیه را نکشند و آن کسانی که تحصیلاتشان از آن مرتبه کمتر است زیادتر زحمت بکشند و این یک حرف معقولی است و بنده خیال میکنم که یک همچو چیزی در مغز ما نباید خطور کند البته اشخاص عالم هستند مقامی دارند خیلی امتیازات دیگر هم در مملکت برای آنها قائل هستند اگر بنا شد اینجا پایه خراب شود آنوقت در سایر مراحل هم دیگر نمیشود درست کرد بهر حال باید امتیاز در کار باشد و به اعتقاد بنده هیچ اشکالی ندارد که آن دسته یکسال بروند یا آلهای دیگر هجده ماه بروند یا دیگران که نرفته اند برای تحصیل زحمت بکشند دو سال بروند و حفظ این مراتب از طرف ما خیلی مورد ضرورت است و خیلی لازم است و خیلی تشویق است که اشخاص بروند دنبال تحصیل مثلاً اگر امتیازات دیگر هم باشد برای خاطر علما خوب اشکال است مثلاً مجتهد چرا باید همیشه معاف باشد و هکذا بالاخره اینها یک امتیازاتی است که باید به اجتماعی بروی این امتیازات است و الا اساس اجتماع برهم میخورد.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

اوحدی - بنده برای رفع سوء تفاهم که برای آقای اورنگ پیدا شد اجازه خواسته ام اجازه میدهید عرض کنم اجازه نمیدهید که بنده هم موافقم مذاکرات کافی است.

رئیس - ماده هفتاد و هفت:

ماده ۷۷ - دانش آموزان اعزامی بدانشکده افسری احتیاط پس از طی دوره دانشکده در صورتیکه از عهده امتحانات نهائی برآیند مطابق مقررات فصل پنجم قانون ترفیعات بدرجه افسری نائل و ششماه با درجه افسری در صف خدمت خواهند نمود.

رئیس - ماده ۷۸:

ماده ۷۸ - دانش آموزانیکه مشمول مقررات ماده ۷۶ نشده باشند باقی مانده دوره خدمت زیر پرچم خود را مانند سایر افراد وظیفه در صف انجام و آموزشگاه گروهبانی احتیاط را طی خواهند نمود.

رئیس - ماده ۷۹ :

ماده ۷۹ - دانشکده افسری احتیاط هر سال در اول مهر ماه تشکیل و دوره آن ششماه خواهد بود .

رئیس - ماده ۸۰ :

ماده ۸۰ - کسانی که دوره تحصیلات آنان معادل لیسانس یا دکترا باشد بطور کلی ۱۲ ماه در خدمت زیر پرچم خواهند بود و پس از طی دوره دانشکده افسری احتیاط در صورتیکه از عهده امتحانات نهائی برآیند مطابق فصل پنجم قانون ترفیعات بدرجه افسری نائل و ششماه با درجه افسری درصفت خدمت خواهند نمود .

رئیس - ماده ۸۱ :

ماده ۸۱ - افراد نامبرده در ماده ۷۶ و ۸۰ از تاریخ معرفی بدانشکده افسری تا خاتمه دوره دانشکده تابع مقررات عمومی دانشکده افسری احتیاط بوده و طبق برنامه مخصوص تعلیمات لازمه را طی خواهند نمود .

رئیس - ماده ۸۶ :

ماده ۸۶ - دارندگان گواهی نامه دوره متوسطه یا بیشتر در موقع ورود به خدمت یا اعزام بدانشکده افسری مانند سایر افراد مورد معاینه پزشکی واقع خواهند شد .

رئیس - ماده ۸۷ :

ماده ۸۷ - دانشجویان دانشکده افسری احتیاط در صورتیکه از عهده امتحان بر نیایند مدت تحصیل آنها جزو دوره خدمت زیر پرچم محسوب و برای طی بقیه خدمت بدون درجه به صف اعزام خواهند شد .

فصل دوازدهم - پزشکان - دام پزشکان - دارو سازان
دندانسازان

رئیس - ماده ۹۰ :

ماده ۹۰ - کسانی که دارای گواهینامه دانشکده پزشکی دامپزشکی - دندانسازی - داروسازی باشند بطور کلی دوازده ماه در خدمت زیر پرچم خواهند بود و پس از طی دوره ششماه تعلیمات تکمیلی نظامی تحت نظر ادارات مربوطه و گذراندن امتحان مطابق فصل پنجم قانون ترفیعات بدرجه

که باید برسد نرسیده یعنی گرفتن گواهینامه لیسانس یا دکترا او را به ادامه تحصیل مجبور کرده است نباید به او گفت که چون به بیست و هفت سال رسیده ای و هنوز گواهی نامه نگرفته ای باید احضار بزیر پرچم بشوی من موافقت شما را جلب میکنم که تا این اندازه سخت گیری نشود و توضیحی داده شود که اگر نزدیک به اتمام باشد شش ماه یا یکسال این را موافقت بفرمایند که نتیجه خودش را بگیرد آنوقت برای خدمت زیر پرچم حاضر شود .

معاون وزارت جنگ - بنده يك توضیحی عرض میکنم

که آقای اوحدی تصور فرمایند که سن بیست و هفت سالگی که ما گفتیم هیچ فرجه برای دانش جویان قائل نشده ایم در صورتیکه ما اینجا حساب کردیم که تا سن بیست و سه سالگی الی ۲۴ سالگی موفق به لیسانس میشود و آمدیم تا بیست و هفت سالگی فرجه دادیم باز سه چهار سال دیگر ما حد اکثر را برای پزشکان گرفته ایم که دوره تحصیل شان برای دکتری طب طولانی تر است بنا بر این از سن بیست سالگی که متوسطه کامل شده باشد پنج سال هم برای تحصیلات پزشکی این میشود بیست و پنج سال و آنوقت برای کار آموزی و دکترا دو سال وقت باقی گذاشتیم که کاملاً دانش جویان تا بیست و هفت سالگی بتوانند برسند و علت اینکه ۲۷ را قائل شدیم برای این است که اگر از بیست و هفت گذشت دیگر آن استفاده خوبی که باید ما بکنیم نمیتوانیم بکنیم ولی مانعی ندارد که آن دانش جویانی که تحصیل میکنند وقتی که دیپلم شش را گرفت بیايد خدمت خودش را بکنند و آنوقت برود پانزده سال دیگر هم درس بخواند ما مانع تحصیل دانش جویان نمیشویم و حالا اگر نتوانست در این مدت دیپلم بگیرد خوب این میاید نظامش را انجام میدهد بعد به تحصیل خودش ادامه میدهند .

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - بنظر بنده این ماده يك اشکالی دارد که باید تذکر داده شود که در شور دوم اصلاح شود اینجا گفته میشود که اشخاص که به سن بیست و هفت سالگی

رسیده اند اگر دوره تحصیلات شان خاتمه پیدا نکرده است و موفق بگرفتن گواهینامه دکترا و لیسانس نشده اند به خدمت زیر پرچم احضار میشوند البته این اصل کلی که آقای معاون وزارت جنگ فرمودند در جای خودش صحیح است ولی چون تا کنون این عمل مجری نبوده الا آن يك اشخاصی هستند که در جریان تحصیل هستند مثلاً فرض کنید الا آن يك محصلی در کلاس چهارم دانشکده پزشکی است سنش هم به بیست و هفت سال رسیده است ما اگر این را بخواهیم احضار به خدمت کنیم این يك وقفه به تحصیلش وارد میشود که البته که بضرر کشور است که ما بخواهیم این شخص را از تحصیل باز داریم بنابراین بنده معتقد هستم که اشخاصی که در سن بیست و هفت سالگی دوره تحصیلات شان خاتمه پیدا کرده است اینها که حاضر هستند ولی آنهاست که در کلاس هستند و از طرف دانشکده هم گواهی نامه به آنها داده میشود که مشغول تحصیل هستند بایستی راجع به اینها يك ارفاقی بشود که بتوانند تحصیلات خودشان را تمام کنند بعد وارد خدمت شوند زیرا الا آن يك دسته از شاگردانی هستند که به اروپا اعزام شده اند و مشغول تحصیل هستند این قانون که گذشت که از بیست و هفت باید به خدمت زیر پرچم احضار شوند ممکن است يك شاگردی دو سال دیگر سه سال دیگر در دانشکده فنی کار داشته باشد و يك مردی باشد که مهندس بشود و برای کشور ما مفید باشد او ترك تحصیل کند و بیايد خدمتش را انجام بدهد و آنوقت دو مرتبه بر گردد تحصیلات خودش را تمام کند پس اینکه میفرمائید عملی نیست بنابراین بنده میخواستم خواهش کنم که در شور دوم این نقصی که در این ماده هست مورد توجه قرار دهید و يك فورمولی پیدا کنید که این اشکال رفع شود .

رئیس - آقای انوار

انوار - بنده کاملاً بانظر آقای ملک موافقم و پیشنهادی هم کرده ام و امیدوارم که آقای معاون و اعضای کمپسیون هم موافقت کنند ما باید در مملکت فلاسفه طبیعی و الهی ایجاد کنیم و يك علمائی که حقیقتاً مملکت ما را زنده کنند

اگر حالا این رفته است مشغول تحصیل است همانطور که آقای ملک مدنی فرمودند در خارجه است وقتی که وارد در مسائل طبیعی و الهی باشد این يك دریای مواجی است اگر بخواهید او را احضار کنید این بجائی نمیرسد پس يك همچو اشخاصی که دارای يك همچو درجه هستند و بخواهند تحصیلات خودشان را تا این حد ادامه بدهند و اینها عده قلیلی هم میشوند عقیده بنده این است که اینها را از جهة احترام بمقام علم و دانش باید يك مرد عالی بکنند که بتوانند تحصیلات خودشان را پایان برسانند .

مخبر - البته حضرتعالی و آقایانیکه در این قسمت نظریاتی میفرمایند نظریات خودشان را پیشنهاد بفرمایند در شور دوم در کمیسیون مذاکره میشود و در نظر گرفته میشود .

رئیس - پیشنهاداتی هم کرده اند . ماده ۹۴ فصل سیزدهم - اجرای مراسم سرباز گیری ماده ۹۴ - مجالس سرباز گیری در پانزدهم فروردین ماه هر سال در مراکز حوزه ها تشکیل میگردد .

رئیس - آقای دهستانی
دهستانی - این ماده و این موقعی را که برای احضار مشمولین معین کرده اند موقعی است که صدمه به امور کشاورزی خواهد زد اگر چه امور کشاورزی و کارگران یکطور است که تمام مدت سال را مشغول هستند و میتوان گفت که فقط در سه ماه زمستان را حتی دارند ولی در اسفند ماه و فروردین موقعی است که زارع باید مشغول باشد و زراعت صیفی خودش را مشغول شود اگر در این موقع ما بخواهیم او را احضار کنیم مثل این است که دست این زارع را بسته ایم و او از کارهای صیفی کاری محروم خواهد ماند و چون این مسئله ارتباط به امر کشاورزی دارد و مورد توجه همه آقایان است بنده پیشنهاد کردم که از اول اسفند تا پانزدهم فروردین مجلس سرباز گیری تشکیل شود و در پانزدهم فروردین خاتمه پیدا کند .

رئیس - ماده ۹۸

ماده ۹۸ - هیچیک از وزارتخانه ها و ادارات و دستگاههای دولتی و ملی و همچنین اشخاص نباید مشمولینی را که وضعیتشان روشن نشده و برک معافیت موقت که مدت آن منقضی نشده باشد و برك معافیت دائمی با کتابچه خانمه خدمت در دست ندارند استخدام و یا در خدمت نگاهدارند .

رئیس - ماده ۱۴۳

فصل هفدهم - کبر و صغرسن

ماده ۱۴۳ - هر گاه در موقع رسیدگی بوضعیت مشمولین معلوم شود که سن واقعی مشمول با تاریخ تولد مندرج در برك شناسنامه از حیث کمی یا زیادی سن تفاوت فاحش داشته و مورد اعتراض خود مشمول باشد در این مورد صورت جلسه به امضای هیئت رسیدگی حاکی از تعیین مشخصات کامل شخص مشمول بالصاق دو قطعه عکس گواهی شده تنظیم و به پیوست رونوشت برك شناسنامه بداد گاه مرکز مناطق مذکور در ماده ۵۷ فرستاده میشود و این داد گاه پس از رسیدگی بترتیب زیر عمل می نماید

۱ - نسبت باشخاصی که کوچکتر از سن مشمولیت تشخیص دهنده شوند برك معافیت موقت تا رسیدن بسن تا سربازی میدهد

۲ - نسبت به اشخاصی که بزرگتر از سن مشمولیت تشخیص داده شوند برك معافیت دائم بعنوان خارج از مشمولیت به آنان تسلیم میدارد .

تبصره - راجع باشخاصی که تولد زمان طبق مقررات قانون در دفاتر موالید به ثبت رسیده باشد این تاریخ تولد معتبر شناخته شده و قابل هیچگونه اعتراضی نخواهد بود و اگر اشتباهاتی بین برك شناسنامه و دفاتر موالید مشاهده شود برابرقانون ثبت احوال رسیدگی و رفع خواهد شد .

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - بنده میخواستم يك توضیحی آقای معاون وزارت جنگ در ضمن این ماده بدهند چون این نظر را سابق هم ما داشتیم و نظرم هست که در یکی از مواد نوشته شد برک شناسنامه و آنچه که در دفاتر موالید معین میکنند

معتبر است و مأمورین حق چون و چرا نسبت بیک سند رسمی که شناسنامه است ندارند و در این ماده بنده اینطور میفهمم که کبر یا صغر سن آنچه که در شناسنامه هست از لحاظ مأمورین معتبر است اما اگر خود مشمول اعتراضی دارد آنوقت حق تعقیب دارد و میتواند مورد رسیدگی قرار بدهد و در این صورت البته مأمورین حق چون و چرا و اعتراضی ندارند و آن سند البته سند رسمی است .

رئیس - ماده ۱۴۴

ماده ۱۴۴ - در تاریخ اجرای این قانون پرونده هایی که بر اثر اجرای مقررات ماده ۱۴۳ قانون خدمت نظام وظیفه مصوب ۲۹ خرداد ماه ۱۳۱۷ در هیئت تجدید نظر مقرر در ماده ۱۴۴ قانون مذکور رسیدگی نشده باشد بایستی در هیئت نامبرده طبق ماده ۱۴۳ این قانون رسیدگی و پرونده ها برای صدور بركهای معافیت موقت و یادائم بمنطقه مربوطه اعاده گردد و مناطق مربوطه موظف بصدور برك معافیت هستند تبصره - هیئت تجدید نظر مقرر در ماده ۱۴۴ قانون نظام وظیفه مصوب ۲۹ خرداد ۱۳۱۷ بریاست يك افسر ارشد و دو افسر جزء که از طرف اداره نظام وظیفه معین میشوند و نماینده اداره کل آمار و ثبت احوال و نماینده دادسرای تهران و يك پزشك با انتخاب بهداری ارتش تشکیل خواهد شد .

رئیس - ماده ۱۴۵

ماده ۱۴۵ - پرونده هایی که بر اثر اجرای مقررات ماده ۱۴۵ قانون خدمت نظام وظیفه مصوب ۲۹ خرداد ماه ۱۳۱۷ تشکیل و تا این تاریخ منجر بصدور رأی هیئت تجدید نظر نشده باشد بایگانی میشود و پس از انتشار آگاهی در مناطق مربوطه عین مدارك به تقاضای صاحبان مدارك بخود آنان یا نمایندگان گمشان مسترد خواهد شد .

رئیس - ماده ۱۴۶

ماده ۱۴۶ - رؤساء و کارمندان و پزشکان مجالس سرباز گیری و یاداد گاه اداری حوزه ها که در جریان ابرویه امور مربوطه به مشمولین رأی داده باشند حق شرکت در داد گاه مرکز منطقه برای اظهار نظر نسبت بهمان موضوع نخواهند داشت .

فصل هیجدهم - داد گاه اداری و وظایف حوزه های سرباز گیری

رئیس - ماده ۱۴۹

ماده ۱۴۹ - در مرکز هر يك از حوزه های اصلی سرباز گیری داد گاه اداری بکارمندی نمایندگان وزارت کشور و اداره آمار و ثبت احوال و اداره نظام وظیفه و دو پزشك صلاحیت دار تحت ریاست مأموریکه ارشد از سایرین است تشکیل و بوضعیت مشمولین غائب و باقیماندگان مجلس سرباز گیری رسیدگی ورأی خواهد داد .

تبصره - در نقاطی که اداره ژاندارمری و شهربانی وجود داشته باشد نمایندگان آنان نیز شرکت خواهند نمود .

رئیس - ماده ۱۵۴

ماده ۱۵۴ - وضعیت و طرز عمل مناطق و حوزه های سرباز گیری لا اقل در هر سال یکمرتبه با اعزام بازرسان از مرکز باید تحت بازرسی قرار گیرد در صورت اقتضاء نیز در هر موقعیکه ضروری باشد بازرسان اعزام خواهد شد .

رئیس - ماده ۱۵۶

ماده ۱۵۶ - غائبین زیر هر گاه دارای عذر موجه نباشند معادل ایام غیبت بمدت خدمت زیر پرچم آنان افزوده خواهد شد .

الف - مشمولینی که برای اجرای مراسم سرباز گیری احضار شده و در موعد مقرر حضور نیافته باشند .

ب - مشمولین آماده بخدمت که در موقع احضار حاضر نشده باشند .

ج - کسانی که بنا بر علت مزاج احضار آنها بتعویق افتاده و در خاتمه مدت مقرر خود را معرفی نکرده باشند .

تبصره ۱ - مشمولین بیماری که معالجه آنان برای مدت معین به بنسنگاه بهداری کشور محول و در اجرای دستور پزشك معالج تعلل ورزیده و یا اساساً برای معالجه به بنسنگاه بهداری مراجع نکرده باشند در اینصورت معادل نصف مدتیکه برای معالجه معین شده بمدت خدمت زیر پرچم آنان افزوده خواهد شد تبصره ۲ - در صورتیکه ادامه معالجه مشمولین بنده (ج)

وتبصره بالا از طرف درپز هك تصدیق شده باشد پس لجنه نامه
معالجه و بهبود یافتن تنبیهات مقرر در باره آنا ب اعمال
خواهد شد .

تبصره ۳ - اصولاً حداً كثر تنبیهات مشمولین مصرحه در این
ماده از لحاظ خدمت از مدت چهار سال تجاوز نخواهد كرد .
تبصره ۴ - افسران و افراد احتیاط و ذخیره كه پس از احضار
برای انجام تعلیمات مدت يكماهه طبق مقررات ماده ۱۲۳ در
موعدمعین حاضر نشده باشند باید در برابر این مدت خدمت نمایند.
تبصره ۵ - مشمولینی كه تا آخر سن ۴۵ سالگی از خدمت
غیبت نمایند بحدداً كثر مجازات مندرجه در بندالف ماده ۳۵۶
قانون دادرسی و كیفر ارتش محكوم خواهند شد .

تبصره ۶ - كسیكه پس از مدتی غیبت یا فرار شخصاً
حاضر شده و یا جلب گردیده باشد و در معاینه مطابق ماده
۶۰ معاف دائم تشخیص داده شود از انجام خدمت معاف ولی
برای مجازات بداد گاه نظامی تسلیم خواهد شد و در صورتیکه
داد گاه مقتضی بداند و غایب مزبور بیمار نباشد از ۱۵ روز تا
ششماه محكوم بحبس خواهد شد .

رئیس - آقای اوحدی

اوحدی - بنده راجع ب ماده ۱۵۶ و تقسیماتی كه شده
اشكالی ندارم فقط مخالفت بنده با تبصره چهار است در این
تبصره چهار احضار افسر و افراد است برای تعلیمات يك
ماهه در سنوات ذخیره و احتیاطی مدت يكماهه فرق ميكند
بنده اساساً خواستم بفهمم يك فرد نظام وظیفه كه دو سال
تمام تعلیمات نظامی را دیده است اگر حقیقهً بایك استعدادی
این تعلیمات را یاد گرفته برای سه سیال فاصله یا دو سال
فاصله این يك ماهه احضار شدن چه نتیجه برای او خواهد
داشت ؟ (تهر انچی - برای اینكه یادش نرود) اگر یادش
رفته است آن دو ساله كه در يك ماهه هم نمیتواند آنرا
جبران بکند و اگر یاد گرفته است كه يك ماهه احضارش
برای تعلیمات این نتیجه از هر دو طرف موجب ضرر و
زیان و زحمت میشود اول برای افسر و آن فرد كه پس از
انجام خدمت وظیفه خودش به يك كاری بيك پیشه به يك

شغلی به يك اداره بيك كاری مشغول شده است و بخواهید
شما در وسط این كار او را يكماه احضار كنید رشته زندگی
او را بهم پاشیده اید از آنطرف هم برای افراد و برای افسر
يك مكان و يك جا و يك خوراك تهیه دیده اید و این برای
خود ارتش هم اسباب زحمت و ضرر است این است كه من با
این تبصره مخالف هستم و تقاضا ميكنم كه این تبصره را
حذف كنند و این يكماهه را ازین ببرند

رئیس - پیشنهاد كنید آقا

مخبر - بنده خواستم در این قسمت البته چون خانمه
شور اول قانون است عرض كنم مطالب آقایان كه جواب
عرض نشده علتش این است كه البته در كمیسیون در مطالب
و بیانات آقایان كه اكثر اهرم ممكن است وارد باشد و پیشنهاد
شده شور بشود و در شور دوم نظر آقایان تأمین شده باشد و
يكی هم برای این است وقت مجلس گرفته نشود و يك قسمت
هم كه آقای اوحدی فرمودند يكی برای یاد گرفتن است
و از يك طرف هم يك تعلیمات ترتیبی است كه هر ساله
در نظام ممكن است البته پیدا بشود و پیش بیاید و مورد لزوم
است این يكماه خدمت (صحیح است) كه سر باز آن
تعلیمات جدید را یاد بگیرد -

رئیس - آقای طباطبائی

طباطبائی - عرض كنم كه این تبصره پنج منافات
دارد با آن نظری كه در ماده ۶۴ هست در ماده ۶۴ تا ۱۲۹۴
را معاف كردیم میپرسند چرا ؟ ميگویند برای اینكه از
سی سال تجاوز کرده و قابل نیست برای خدمت نظام و این
حرفها آنوقت اینجا ما در تبصره پنج چسبیدیم بقیه مرد
چهل و پنج ساله را كه بیا خدمت كن ملاحظه میفرمائید
چقدر تبصره پنجم بد تنظیم شده يك مردی چهل و پنج
سالش است و هزار كار هم دارد این را آورده اند مطابق ماده
۳۵۶ قانون ۱۳۱۲ به خدمت این آیا موافقت دارد با آن
نظری كه میفرمائید از بیست و هفت سالگی دیگر ببرد نظام
وظیفه نمیخورد ؟ (مخبر - آنوقت همه غیبت ميكند) خوب
چهل و پنج سال پیدایش نكردیم حالا چه ميگوئیم دیگر
ولش كنید

۵۷ و ۵۹ و ۶۰ و ۶۱ و ۶۲ و ۶۳ و ۶۴ و ۶۵ و ۶۶ و ۶۷
۶۹ و ۷۳ و ۷۴ و ۷۶ و ۷۷ و ۷۸ و ۷۹ و ۸۰ و ۸۱ و ۸۶ و ۸۷
۹۰ و ۹۱ و ۹۲ و ۹۴ و ۹۸ و ۹۳ و ۱۴۴ و ۱۴۵ و ۱۴۶
و ۱۴۹ و ۱۵۴ و بند (د) ماده ۱۵۵ و مواد ۱۵۶ و ۱۵۷
قانون خدمت نظام وظیفه مصوب ۲۹ خرداد ماده ۱۳۱۷ ملغی
و همچنین هر قسمت از قوانینی كه مخالف با این قانون باشد
نسبت باین قانون بلااثر خواهد بود .

رئیس - آقای منصور .

منصور - همانموقعی كه قانون نظام وظیفه مطرح بود
گمان ميكنم كه آقای اوحدی بودند كه فرمودند مكرر
با آقای نخست وزیر ملاقات و استدعا كردم كه این قانون
نظام وظیفه سابق را از اول تا آخر اصلاح بكنند و باین
ترتیب نباشد كه بعضی از مواد اصلاح شود و بعضی از مواد
بماند و اگر آن ترتیب شده بود البته بهتر بود و لازم نبود
كه يك قسمت اصلاح شود و يك قسمت بماند باید يك طوری
ترتیب داد كه اشخاص بفهمند وظیفه خودشان را رفتار كنند
حالا آن كار را نكرده اند و این جور كرده اند و اصلاح كرده
اند حالا در ماده ۱۶۷ چند ماده را لغو ميكند و بنده استنباط
می كنم این مواد همان موادی است كه اصلاح شده است و
يك موادی جای آنها گذاشته شده است خیلی خوب بنده در
این قسمت هم حرفی ندارم ولی اشكال سر چیز دیگری است
كه نوشته است كه هر قسمت از قوانین كه مخالف با این
قانون باشد بلااثر خواهد بود این تشخیص را چه جور باید
داد ؟ بنده نمی دانم این تشخیص را باید محاكم بدهد یا خود
اداره نظام وظیفه این كار را خواهد كرد اگر این را محاكم
میخواهند تشخیص بدهند كه این قانونی كه هست با آن
قانون مخالف است البته محاكم ما مطابق قانون اساسی این
اختیار را ندارند كه بگویند این قانون صحیح نیست یا این
قانون بر او رجحان دارد یا ندارد اگر هم ما بخواهیم واگذار
كنیم بخود ما مورین ادارات یا وزارت جنگ آنها هم تصور
نمی كنم اینقدر صلاحیت داشته باشند كه بتوانند بگویند
كدامش لغو است و کدامش نیست و باین مناسبت این

رئیس - ماده ۱۵۷ قرائت میشود

ماده ۱۵۷ - مشمولین نظام وظیفه كه تا كنون غایب بوده
و بخدمت حاضر نشده اند و همچنین سربازانی كه از خدمت
زیر پرچم فرار کرده اند هر گاه تا اول مهر ماه ۱۳۲۲ شخصاً
حاضر و خود را معرفی نمایند از مجازات معاف میباشند و در
غیر اینصورت باحضار آنان اقدام شده و مشمول مقررات مواد
۱۵۵ و ۱۵۶ این قانون خواهند بود

رئیس - آقای دهستانی

دهستانی - در تبصره شش ماده ۱۵۶ مینویسد كسی كه
پس از مدتی غیبت یا فرار شخصاً حاضر شده و یا جلب گردیده
باشد و در معاینه مطابق ماده ۶۰ معاف دائم تشخیص داده
شود از انجام خدمت معاف ولی برای مجازات بداد گاه نظامی
تسلیم خواهد شد و در صورتیکه داد گاه مقتضی بداند
غایب مزبور بیمار نباشد از ۱۵ روز تا شش ماه محكوم به
حبس خواهد شد . در صورتیکه در ماده ۱۵۷ مینویسد اگر
خودش حاضر شود از مجازات معاف است بنده خواستم
متذ كر شوم پس تبصره شش نسبت باشخاصی كه حاضر میشوند
باید آن قسمت مشمول مجازات نباشند و در این ماده
اشخاصی كه خودشان حاضر میشوند باید حذف شود .

رئیس - آقای طوسی .

طوسی - ببخشید این عرضی كه ميكنم خارج از
موضوع نیست يك عملی را بنده خواستم تذ كر بدهم ماده
۱۰۶ نظامنامه را خواستم برای آقایان تذ كر عرض كنم
ملاحظه فرمائید آنچه كه اینجا گفته میشود همان چیزهائی
است كه ضبط میشود برای همه و آقایان تند نویسهها نطق را
نمی شنوند دیگرانی هم كه باید بشنوند و استفاده كنند از این
بیانات آنها هم نمی شنوند من استدعا ميكنم آن ماده نظامنامه
را آقایان همیشه رعایت بفرمایند و تشریف بیاورند پشت
تربیبون و حرفشان را بزنند . (صحیح است)

رئیس - ماده ۱۶۷ قرائت میشود .

ماده ۱۶۷ - از تاویخ اجرای این قانون مواد ۲۳ و ۲۴
و ۳۳ و ۳۴ و ۳۵ و ۳۶ و ۴۶ و ۵۱ و ۵۲ و ۵۳ و ۵۴ و ۵۶

اسباب اشکال است و مردم از فردا با این قانون باید بیفتند درخانه این و کیل یا آن و کیل که آقا این قانون را برای ماحل کن .

مخبر - راجع به این موضوع که آقای منشور بیاناتی فرمودند در نظر داریم بلکه برای شور دوم آن قسمت های مخالف را بوسیله اداره آمار و نظام وظیفه بگیریم که اگر ممکن شود تصریح بکنیم که کدام قسمتهائی است که باید اصلاح شود (صحیح است)

بعضی از نمایندگان - کافی است - کافی است .

رئیس - آقای صفوی .

صفوی - در ماده ۱۶۷ تقریباً چهل و دوسه ماده از قانون سابق را اینجا مرقوم فرموده اند که مخالف با این قانون است و نقض میشود البته موقعی که مبیانت با این قانون داشته باشد البته باید لغو شود ولی در آخرش اضافه میشود که هر قسمت از قوانینی که مخالف با این قانون باشد لغو میشود و بنظر بنده عوض این چهل و پنج شش ماده که ذکر شد اگر یک مختصر زحمتی می کشیدند و یک وقت بیشتر می کردند بهتر از این بود که سر بسته نوشته شود هر قوانینی که با این قانون مبیانت داشته باشد لغو شود و رأی دادن به اینکه قوانینی را ما متزلزل کنیم به اینکه معلوم باشد که چه چیزی است این شایسته نیست و متذکر شده اند آقای بیات در نظر دارم مکرر در این قسمت در قوانین که ذکر میشود توضیح فرمودند اینجا هم آقایان متذکر شدند در بعضی قوانین مخصوصاً در قانون متمم بودجه و امثال آن نوشته میشود فقط در اینجا نوشته شده است که هر قسمت از قوانینی که ناقض این قانون باشد منسوخ است بطور کلی رأی دادن و یک قوانینی را نقض کردن این شایسته نیست و بنده عقیدم ام این است همینطور که زحمت کشیده اند و این موارد را معلوم کرده اند آن موارد را هم معلوم بکنند و در قانون تصریح بکنند

مخبر - عرض کردم قبل از فرمایشات نماینده محترم در جواب آقای منشور . تمام این قسمت هائی که ملی شده

است اصلاح شده و آمده است در توی این قانون و جای گزین آن مواد شده است و در قانون نظام وظیفه سابق هم بوده است و آن قسمتی که نوشته شده است که هر قسمت از قوانینی که مخالف با این قانون باشد بلا اثر است این از برای چه است برای اینکه ممکن است در متمم بودجه یا لایحه قوانینی که در این مدت ها گذشته است یک قسمتهائی باشد که منطبق با قانون تا سال ۱۳۱۷ هم باشد و چون اینجا حالا این قانون اصلاح شده است البته مغایرت دارد این است که گفتیم بلا اثر است معذک ما امیدواریم بلکه بتوانیم برای شور دوم آن قسمتها را هم بدست بیاوریم و ذکر کنیم که آن قسمت ها البته محرز و معلوم باشد

رئیس - ماده ۱۶۸ قرائت میشود

ماده ۱۶۸ - این قانون پس از تصویب بموقع اجرا گذاشته خواهد شد

مؤید ثابتهی - پیشنهادات خوانده شود

رئیس - پیشنهادات آقایان میرود به کمیسیون چون شور اول است رأی گرفته میشود بورود در شور دوم این لایحه آقایان موافقین برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد

[۵ - تقدیم یک فقره لایحه از طرف

آقای وزیر دارائی]

وزیر دارائی (آقای صالح) - در سوم خرداد گذشته لایحه از طرف دولت راجع به قرارداد مالی که باستناد ماده هفت پیمان سه گانه با دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان امضاء شده است تقدیم مجلس شورای ملی گردیده است که هنوز متأسفانه تکلیف آن معلوم نشده است اینک لایحه دیگری که مربوط به همان قرارداد و متمم آن میباشد تقدیم میکنم و چون با اتحاد و دوستی واقعی که امروز بین ما و متفقین موجود است مقتضی میباشد در این قبیل مسائل تصمیم سریع گرفته شود و خواهش دارم مقرر فرمایند هر چه زودتر این دو لایحه در کمیسیون مربوطه طرح و تصمیم مقتضی گرفته شود .

رئیس - به کمیسیون ارجاع میشود .

[۶ - تصویب یک فقره گزارش مرخصی]

رئیس - گزارش مرخصی آقای آزادی خوانده میشود : آقای آزادی درخواست بیست و هفت روز مرخصی از تاریخ چهارم دیماه ۱۳۲۱ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن به عرض میرسد .

رئیس - آقایان موافقین با مرخصی آقای آزادی قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد .

رئیس - آقای نخست وزیر فرمایشی دارند ؟

نخست وزیر - خیر عرضی ندارم .

بعضی از نمایندگان - ختم جلسه .

[۷ - اخذ رأی جهت انتخاب اعضاء دیوان محاسبات]

جمعی از نمایندگان - انتخاب اعضاء دیوان محاسبات عده از نمایندگان - بماند برای جلسه بعد .

وزیر دارائی - برای استحضار خاطر آقایان عرض

میکنم امروز روز آخر موعده قانونی دیوان محاسبات است و چون مجلس شورای ملی علاقمند میباشد که دیوان محاسبات که یکی از اصول اولیه قانونی و مشروطیت ما است و وظائف خودش را انجام دهد تمنی میکنم اعضاء دیوان محاسبات را انتخاب فرمائید که مشغول کار شوند (صحیح است)

رئیس - صورت اسامی عده که باید از بین آنها انتخاب

شوند طبع و توزیع شده و باطلاع آقایان رسیده است آقایان نسبت به عده که موافقت دارند رأی خودشان را خواهند داد

رئیس - آقای انوار فرمایشی دارید ؟

انوار - آقای صالح توجه داشته باشید ، آقای وزیر مالیه این اصل صد و دوم قانون اساسی است که مینویسد دیوان محاسبات مأمور بمعاینه و تفکیک محاسبات اداره تابعه و تفریح حساب کلیه محاسبین خزانه است و مخصوصاً مواظب است که هیچیک از فقرات مخارج معینه در بودجه از میزان مقرر تجاوز نموده تغییر و تبدیل نپذیرد و هر وجهی در محل خود بمصرف برسد و همچنین معاینه و تفکیک محاسبه مختلفه کلیه ادارات دولتی را نموده اوراق سند خرج محاسبات راجع آوری خواهد کرد و صورت کلیه محاسبات مملکتی را باید باضمام ملاحظاتی خود تسلیم مجلس شورای ملی نماید . این یک

کلمه آخر است مدتهاست دیوان محاسبات تشکیل شده مدتهاست که مجلس اعضاء آن را انتخاب می کند وظایف آنجا را هم مجلس هفت سال است که مطابق قانون معین کرده است تصدیق فرمائید کدام وقت شده است که دیوان محاسبات راپرت خودش را نسبت باین موضوع به مجلس شورای ملی داده باشد چون شما یک سوابق متمدنی دارید مابین مردم و همه ماها هم معتقد هستیم بشما و صالح بودن شما خواهش داریم شما یک شق القهری بکنید شاید بتوانید از این دیوان محاسبات یک راپرتی به مجلس بدهید این بود عرض بنده .

رئیس - یک راپرتی فرستاده بودند که قرار شد باطلاع آقایان برسانند ، چند روز قبل یک راپرتی رسیده بود و قرار شد که طبع شود و باطلاع آقایان برسد . شروع میشود به انتخاب اعضاء دیوان محاسبات بدو پنج نفر بقرعه برای نظارت در استخراج آراء معین میشوند .

(آقای نبیل سمیعی اقتراح نمودند و آقایان

ذیل معین شدند)

آقایان : چاپچی - معتضدی - طباطبائی - فرخ - رستم گیو .

رئیس - آقایان چاپچی - معتضدی - طباطبائی - فرخ

گیو - باتفاق آقای هاشمی استخراج آراء خواهند نمود حالا رأی گرفته میشود . آقایان رأی خودشان را خواهند داد . (صحیح است)

(اخذ رأی بعمل آمد)

رئیس - از آقایانی که انتخاب شده اند خواهش میشود

در روز شنبه نتیجه را معلوم کنند که روز یکشنبه نتیجه آن باطلاع مجلس برسد . (صحیح است)

[۸ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - اگر تصویب می فرمائید جلسه را ختم کنیم

(صحیح است) جلسه آئینه روز یکشنبه ۱۱ بهمن ماه سه ساعت پیش از ظهر دستور لایحه آبیاری

(مجلس مقارن ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری